

ран 736-мэ псэуклэ амалэу ялэхэр нахышлэ ашыным пае ахъцэ лэпылэгъу алэклэхьагъ. Нэужым учетым хэуцогъэ нэбгырэ 43-ми ящыклагъэр джырэблагъэ ядгъэгъотышт. А пшэрылгыр гъэцэклэгъэ зэрэхуэрэм сэ сшъхьэклэ сылпылэшт, — кылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан.

Теклоныгъэм ия 69-рэ илъэс зэрэхэдгъэунафыкырым даклоу, Къырымрэ Севастопольрэ Урысыем щыц зэрэхужыгъэхэм тарихь мэхъанэшхо зэрилэм республикэм и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан. УФ-м и Президентэу ащклэ юфышхо зышлэгъэ Владимир Путинэм цыфхэр зэрэфэразэхэр кылуагъ. Къырымрэ Севастопольрэ ащыпсэурэ цыфхэм апае Адыге-

им шлушлэ лэпылэгъу зэриугъо-игъэр, гъомылэпхъэ зэфэшхьафхэр ыкли зашъохэрэ псырмы субъектитум зэрацагъэхэр, хэушхьафыкыгъэ счэтэу кызылэуахыгъэм джырэуахътэм ехуэлэу сомэ миллиони 5-м ехуу кызылэуахыгъэр АР-м и Лышхъэу кылуагъэх, мыщ зилахъ хэлъ пстэуми рэзэныгъэ гуцылэхэр апыгъохыгъэх.

Хэгъэгъу зэошхом илъэхъан Къырым ыкли Севастополь ащыц цыфхэм лыхъужыныгъэ зэрэзэрахыгъэр, ау фашист техаклохэм апэуцужыгъэ ткъош Украинэм непэ зэгурылоныгъэ зэримылым обществэр зэригъэгумэклэрэр Тхьаклушынэ Аслъан кылуагъ. Заом жъалымыгъэу, тхьамыклагъоу кызылэуахыгъэхэр зыщыдгъэгъупшэ

зэрэмыхуштым, ащ хэклодагъэхэм яшлэжъ дгъэлъэплэн, псаоу кытхэт ветеранхэм шхъэклагъэ афэтшын зэрэфаем АР-м и Лышхъэу кыакигъэтхыгъ.

Мэфэклэ зэхыхъэм джащ фэдэу кышыгушылагъэх ыкли Теклоныгъэм и Мафэклэ республикэм щыпсэухэрэм кыфэгушылагъэх АР-м и Парламент и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, республикэм и ветеранхэм я Совет ипашэу Къоджэ Аслъан.

АР-м и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахымэ ыцлэ зыхырым и артистхэм кыагъэхъазырыгъэ мэфэклэ программэм кызылэуахыгъэхэр ягуапэу еплыгъэх, ащклэ юфшъабзэр зэфашыжыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Теклоныгъэм и Мафэ хагъэунафыкыгъ

Хэгъэгъу зэошхом Теклоныгъэр кызышыдакыгъэр илъэс 69-рэ зэрэхуэгъэм фэгъэхыгъэ мэфэклэ зэхыхъэу АР-м и Къэралыгъо филармоние мы мафэхэм шыкылагъэм хэлэжъагъ Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан. Джащ фэдэу юфшъабзэм къэклолагъэх Адыгеим иапэрэ Президентэу Джарымэ Аслъан, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, республикэм и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, федеральнэ ыкли республикэ кыулыкхуэхэм япашэхэр, заом ыкли юфшлэным яветеранхэр, нэмыкхэри.

АР-м и Лышхъэу зэхыхъэм пэублэ псалъэ кышышлэу, тикъэралыгъо щыпсэурэ цыфхэм анахъ агъэлъэплэрэ мэфэклэу хагъэунафыкырымкы кызылэуахыгъэхэм кыфэгушылагъ. Зынахъ жъалымэ кызылэуахыгъэ заор зынэмысыгъэ унагъо тыхэгъэгъу зэримысыр, ащ даклоу непэ псаоу кытхэт ветеранхэм яфэлэ-фашлэхэр зэрифэ-

шъуашэу зэшлохыгъэнхэр, ахэм аналэ атегъэтыгъэныр гъэцэклэкло хэбзэ кыулыкхуэхэм япшэрыл шхъалэу зэрэщытыр кыыхыгъэщыгъэх.

Джырэ уахътэм ехуэлэу Хэгъэгъу зэошхом и ветеран шъибгъум ехуу, зэо кыбым юф шызышлэгъэ нэбгырэ минх фэдиз Адыгеим щэпсэх. — Хэгъэгъу зэошхом ивете-

СПОРТЫМ ШЫЦІЭРЫНОХЭР

Джэнчэтэ Султлан тищысэтэхып

Мыекъуапэ икълэцыкы-ныбжыкыкы спорт еджаплэу N 1-м Урысыемрэ Адыгеимрэ язаслуженнэ тренэрэу, медалэу «Адыгеим и Шытхъузехъэр» зыфэгъэшъошагъэу Джэнчэтэ Султлан ыцлэ фаусыгъ.

Ащ фэгъэхыгъэ зэхыхъэу тыгъуасэ еджаплэм шыкылагъэм мыжъобгъур кышызылэуахыгъ.

Кълэцыкы-ныбжыкыкы спорт еджаплэм идиректорэу Александр Тришиным пэублэ гушылэу зэ-

хыхъэм кышышлэу Джэнчэтэ Султлан тренер-кълээгъэджэ цлэрылоу зэрэщытыгъэр кышы-

хыгъэщыгъ. Ащ ыгъэсагъэхэм ащышхуэ Татьяна Мальцевар, Елена Щербак, Марина Яченкэр, Эльвира Ищенко, Лариса Сысоевар, Анна Кареевар, Инна Суслинар, Анна Игнатченкэр, Яна Усковар, нэмыкхэри спортсменкэ цлэрылоу хуыгъэх. С. Джэнчэтэр кълэцыкы фэхуи гандбол командэу «Адыифыр» Мыекъуапэ шызэхашагъ. Коман-

дэм гъогъуытло джэрэ медальхэр Урысыем кышыдыхыгъэх.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан зэхыхъэм хэлажъэрэмэ шлоу шылэр къадэхуэнэу афэлъэуагъ. Джэнчэтэ Султлан дэгъоу ащ ышлэщыгъ, ишлушлагъэ осэ ин фешы.

Джэнчэтэ Султлан ышнахыкыкы Налбий, ышыпхъоу Сусан, нэмыкы лахылыхэм, ныбджэгъоу Султланэ илагъэхэм ти Лышхъэу гушылэгъу афэхуыгъ. Спорт еджаплэм зышызыгъасэхэрэм, командэу «Адыифым» испортсменкэхэм, спортым пыщагъэхэм ахэтэу нэпэеплэ сурэтхэр атырахыгъэх.

Зэхыхъэм кышыгушылагъэх Парламентым и депутатхэу Брыцу Рэмэзанрэ Владимир Овчинниковымрэ, спортым юф шызышлэхэрэр, Султлан ышыпхъоу Сусанэ.

Ишлушлагъэкли, ицыфыгъэкли, адыгагъэу хэлъыгъэмкли Джэнчэтэ Султлан шысэтэхыпэу, хэгъэгъум ипатриот шыпкыу зэрэщытыгъэр зэхыхъэм кышылагъ. Ащ фэдэу цыфхэр тарихым инэклубгъохэм ахэлуаклэхэрэп, агу кытемыоужырэми, кыдгъотхэу тэлъытэ, ялофшлагъэ лыытэгъэкылатэ.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Саугъэтым къэгъагъэхэр клэлъыралъхъагъэх

Хэгъэгу зеошхом фашист техаклохэр шызэ-хакъутэхи, советскэ цыфхэмрэ Улэшыгъэ Клуа-члэхэмрэ Теклоныгъэр кызыдакхыгъэр илэс 69-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ лфотхъабзэхэр республикэм ичылпэ зэфэшъхъафхэм ашыкълуагъэх.

Жьоныгуаклэм и 9-м, пчэдыжым, АР-м и Лпышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатхэр, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, Хэгъэгу зеошхом и ветеранхэр, федеральнэ ыкли республикэ къу-

лыкъу зэфэшъхъафхэм япачэхэр, общественнэ ыкли ныбжьыкълэ организациехэм ялыклохэр, нэмыкхэр лыхъужьхэм ясаугъэтэу Мыекълуа-пэ итемыр лъэныкълэ шылэм шызэрэуагъагъэх. Яхэгъэгу къаухъумэзэ заом хэклодэгъэ тидзэклолхэм ахэм шъхъащэ афашыгъ, саугъэтым къэгъагъэхэр клэлъыралъхъагъэх, заом кыхъамы-кыжыгъэхэм зы такыкырэ афэшъыгуагъэх.

ХЪУТ Нэфсэт.

Теклоныгъэм ымакъэ зыпхырыщыгъэ кусэр

Хэгъэгу зеошхом лыхъужь-ныгъэу тицыхэм шызэрахъа-гъэм ифэшъошэ уасэ зэрэ-фэтшырэр, лъытэныгъэу ветеранхэм афитилэр къэзыгъэлъэ-гъорэ общественнэ лфотхъабзэу «Георгиевскэ кусэр» зыфилорэр 2005-рэ илэсым щегъэжъагъэу Урысыем шызэхашэ. А кусэр пщэсымрэ машомрэ яшъогуоу

щыт. Мэлылфэгъум и 24-м щегъэжъагъэу жьоныгуаклэм и 12-м нэс лфотхъабзэр клуагъэ. Илэс къэс ащ цыфхэм мэхъанэу ратырэм кыщыкълэрэп, бгъэхалъхэм фэдэу шыгынхэм ахалъхъэ, лалъмэкхэм е машинэхэм апалъхъэуи кыхъэкълэ. Жьоныгуаклэм и 8-м Мыекълуапэ иурамхэм Георгиевскэ

кусэр минитлум ехъоу шаго-щыгъ. Партией ЛДПР-р клэщакло зыфэхъугъэ лфотхъабзэу «Нет войне!» зыфилорэр Мыекълуа-пэ пивэшл заводым дэжъ шыре-кълэ. Украинэм непэрэ ма-фэм гумэкълыгъоу илэым ар фэгъэхыгъагъ.

Теклоныгъэм и Мафэ ипэ-гъоклоу Мыекълуапэ къэралыгъо технологическэ университетым и студентхэм Георгийевскэ ку-сэхэр агощыгъэх. Цыфхэр на-хыбэу зыщызеклорэ урамхэу Пролетарскэмрэ Краснооктябрь-скэмрэ ахэр зытетыгъэхэр.

— «Огонь нашей памяти» зыфилорэ лфотхъабзэр зэрэзэ-хэтцагъэм лъэшэу тырэгъушо, — ело Мыекълуапэ къэралыгъо технологическэ университетым и студентхэм я совет итхъаматэу Брантлэ Беллэ. — Кусэ 1000-м ехъу тиуниверситет зэ-ригъэгъотыгъэу цыфхэм афэтэ-гощи. Мыщ фэдэ мэфэкълышхом тызэрэхэлъэжъшурэм тырэгъу-шо.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнэй.
Сурэтыр авторым ий.

Джыри зэхъоклыныгъэхэр афэхъущтых

Блэкълыгъэ мэлылфэгъу ма-зэм и 30-м УФ-м и Правительствэ унашъоу ышыгъэм тетэу, коммунальнэ фэлэ-фа-лэхэмкълэ уасэхэм ягъэнэфэн зэхъоклыныгъэу фэхъущтхэм яшапхъэхэр кыдэкълыгъэх. Ахэр зыфэдэштхэр, шапхъэхэм кы-далытэштхэр зэдгъашлэмэ тшо-игъоу уасэхэмрэ ахэм ягъэнэфэнрэ къэралыгъо гъэзеклуа-клэ афэшлыгъэнымкълэ АР-м и Гъэлорышлалпэ ипащэу Хьэпэе Азэмат зыфэдгъэзагъ.

Зэрэхъу хабзэу, шэпхъаклэ-хэм кыдалытхэрэ пстэури цыф кызырэкълэу мы лъэны-къом фемыджагъэмкълэ зэхэ-фыгуае къашыгъ. Ар Гъэлорышлалпэм ипащи ыушъэфыгъэл, ау клэлэу зыфэдэштхэм къа-тегушылагъ. Ащ тызэрэцигъэгъо-загъэмкълэ, коммунальнэ фэлэ-фашлэхэм ауасэкълэ субъект пэпчъ хэушъхъафыкълыгъэу ша-пхъэхэр агъэнэфэгъэх, ары паклош, субъектым имуници-пальнэ образованиехэм про-центэу ащыхэхъощыр зэфэшъ-

хъафышт. Адыгэ Республикэм икълэлэхэмрэ районхэмрэ уасэ-хэм ягъэнэфэнкълэ зэхъоклыны-гъэу афэхъущтхэм афэгъэхы-гъэ унашъом АР-м и Лпышъхъэ клэтхэгъах. Формулэу ахэр кы-зэралытэштхэр ежъхэм зера-мыгъэнэфэгъэм, федеральнэ шапхъэу зэрэщытхэм, ахэм зэраломыкълыхэрэм ащ кы-клигъэтхыгъ. Кызырелуагъэм-кълэ, проценти 2,1-м кышыуб-лагъэу 4,1-м нэсэу къахэхъощт. 2014-рэ илэсымкълэ шапхъэ-хэр республикэм шыгъэнэфэ-гъахэу щытыгъ, ау джы уна-шъоу кыдэкълыгъэм тетэу, бэ-дзэогуу мазэм кышыублагъэу зэхъоклыныгъэхэм клуацлэ ялэ хъущт. Кыхъащт 2015-рэ илэ-сым коммунальнэ фэлэ-фашлэ-хэмкълэ уасэхэр зэрагъэнэфэшт формулэр теубытагъэу, илэ-сыбэм къаклоцл зэрамыкълын-хэу къашышт.

Муниципальнэ образовани-ехэм мы уасэхэр федераль-нэ шапхъэхэм ашломыкълхэу ежъхэм агъэзеклонхэ амал

ялэным зэхъоклыныгъэхэр фы-тегъэпсыхъагъэх. Гушылэм пае, муниципалитетым псым ыуасэ кылытын ыпэкълышт, ау мыщ дэжъым унэхэр зэрагъэфабэ-хэрэм ыпкълэ зытетыгъэм кы-тыригъэнэжъынэуи фитыныгъэ илэшт, лфохэм язытет кыди-лытэзэ, уасэхэр ыгъээзеклонхэ ыпэкълышт.

Бэдзэогуу мазэм коммуналь-нэ фэлэ-фашлэхэм ауасэ кы-хэхъощт. Арышъ, пчъагъэхэр кызыщыгъэлъэгъогъэ тхыльэу кыфахыгъэм ымыгъэразэрэр уасэхэмрэ ахэм ягъэнэфэнрэ къэралыгъо гъэзеклуаклэ афэ-шыгъэнымкълэ Гъэлорышлалпэм зыфигъэзэн зэрильэкълыштым Хьэпэе Азэмат кыкылгъэт-хыгъ. Формулэу ахэр кы-зэралытэштхэр зэхэфыгуаеу зэрэщытыр кыдэпллытэмэ, цыфэу яолэщтыр зэрэмымэ-клэщтыр нафэ къэхъу. Арэу щытми, Гъэлорышлалпэм испе-циалистхэм къалотагъэр, цыф кызырэкълэу, анахъэу нэжъ-лужьым, гурылогъуае фэхъунклэ энэгуягъо.

ХЪУТ Нэфсэт.

Шъуналэ тешъудз

Гидрометеорологиемкълэ ыкли тыкъэзыуцухъэрэ дунаим илпылпэнкълэ Адыгэ республикэ гупчэм кызырелыгъэмкълэ, ошхышхоу щылагъэхэм ыкли щылэштхэм къахэкълэу 2014-рэ илэсым жьоныгуаклэм и 12-м пчыхъэм кыщегъэжъагъэу 2014-рэ илэсым жьоныгуаклэм и 13-м пчыхъэм нэс псыхъоу Пшызэ кыхъэлъадэхэрэм ыкли Адыгэ Республикэм ипсыхъохэм адэт псым хэпшыкълэу зыкылэтын ыпэкълышт.

Тигъэзетэу жьоныгуаклэм и 7-м кыдэкълыгъэм кыхъэгъэ тхыгъэу «Адыгэм итарихъ Ху-льыжыне щелуатэ» зыфилорэм редакцием илажъэкълэ хэукъо-ныгъэ хэхъухъагъ. Чыплагъэу **Хыльэжъыер (Геленджик)** Хульэжъыекълэ къэлэуагъэу хъугъэ.

ЖЪОНЫГУАКИМ И 12-р — МЕДСЕСТРАХЭМ Я ДУНЭЕ МАФ

Илпылэгъу афэхъунхэм сыдигъуи фэхъазырых

Сыд фэдэрэ лъэхъани цыф-хэм япсауныгъэ къэухъумэгъэ-нымкълэ мэхъанэшхо зилэр, сы-дигъуи врачым илпылэгъушлур медсестрар ары. Ащ ишлэныгъэ, ицыфыгъэ бэ ялытыгъэр сы-маджэр ылэз тегъэуцожыгъэ-нымкълэ, чыплэ кыным ар кы-щыжыгъэным фэшл чэщи мафи ямылэу ахэр ары зыпхъэрылхэр зыгъэцаклэхэрэр. Медсестра хъупхъэхэр, шлэныгъэ дэгъу, лэлэсэныгъэ зилэхэр тирес-публикэ имедицинэ къулыкълэу мымаклэу зэрэщылажъэхэрэр къаушыхъаты тигъэзетеджэхэм кытфатхыхэрэми, врачхэу гушылэгъу тызыфэхъухэрэми. Ахэм шлур ягъогъунэу, пса-уныгъэ пытэ ялэу бэрэ цыфхэм афэлэжъэнхэ альэкълынуу афэ-лалох яшлуагъэ зэрагъэкълыгъэ-хэр зэкълэ.

Мыекълуапэ къэлэ консульта-тивнэ поликлиникэм 1989-рэ илэсым кыщегъэжъагъэу щэлажъэ Джарымэкълэ Ларисэ. Мы лъэхъаным лэзаплэм имед-сестра шъхъалэу ащ лфот ешлэ, ипшъэрылхэри щытхъу хэлъэу егъэцаклэх, цыфэу къеуалэхэрэм иамал кызырелыгъэу ишлуа-гъэ арегъэкълэ. Лэзаплэм шы-лэжъэрэ медсестрахэм ялофшлэн шапхъэм тетэу зэхэщэгъэным, лэдэб ахэлъэу сымаджэхэм ахэр апэгъокълыхэм, яфэлэ-фашлэхэр ифэшъуашэм лыкълыхъэу афа-гъэцэкълэнхэм феллх.

Ларисэ 1964-рэ илэсым Гъо-бэкълуае кышыхъугъ, Мыекълуапэ медицинэ колледжым ифельд-шерскэ отделение щеджагъ.

Илофшлэн ащ Адыгэ республикэ клиническэ симэдэжъым пуль-монологиемкълэ иотделение 1984-рэ илэсым щыригъэжъэ-гъагъ, илэситфым ащ лфот ци-шлагъэу мы лэзаплэу непэ зы-щылажъэрэм кырагъэблэгъагъ, ихъупхъагъэ кыкълэклэуагъ лэна-тлэу джы ыгъэцаклэрэри, щытхъу тхылыбэу кыфагъэшъошагъэ-хэри.

Джарымэкълэ Ларисэ ыкли республикэм илэзэплэ зэфэшъ-хъафхэм ащылэжъэрэ медсе-стра хъупхъэхэу лэжъэкълэ ма-клэу ялэм емыллытыгъэу яшлэ-ныгъэ, яцыфыгъэ, ягукълэу цы-фэу кын зыльэгъухэрэм апэ-зыгъохыхэрэм тафэгъушлэ ямэ-фэкълэ ыкли тафэлалэ шлоу щылэр къадэхъоу, псауныгъэ ялэу бэрэ лэжъэнхэу, ялофшлэн гушлуагъо къафыхъынэу.

ЖАКИЗЫКЪО Аминэт.
Сурэтым итыр: **Джарымэкълэ Ларис.**
Тэзыхыгъэр *Ишъынэ Аслъан.*

Кавказ заор заухыгъэр илэси 150-рэ зыщыхъурэм ехъулэу Адыгеим лфотхъэбзэ зэфэшъхъафхэр щызэрахъащтых

Адыгеимкълэ жьоныгуаклэм и 21-р шъыгъо-шлэжъ Мафэу, Кавказ заом хэклодагъэхэр агу кызыщагъэкълыжырэу щыт. Заор заухыгъэр илэси 150-рэ зэрэхъурэр мыгъэ хагъэунафы-кышт. Мы хъугъэ-шлагъэм фэ-гъэхыгъэу тиреспубликэ лфот-хъэбзэ зэфэшъхъафхэр шызэ-рахъащтых, ахэм языфэгъэхъа-зырын рагъэжъэгъах.

Адыгэ Республикэм лъэпкъ лфохэмкълэ, лэклэб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырлэ зэлхыныгъэхэмкълэ ыкли къэбар жъугъэм иамалхэмкълэ и Комитет кызырэщылауагъэмкълэ, шлэныгъэлэжъэхэмрэ обществен-ностымрэ зыхэлэжъэштхэ лэна хъураехэр, тарихъ-музыкальнэ пчыхъэзэхъахъэхэр, киноакцие-хэр, къэгъэлъэгъон зэфэшъхъа-хэр, творческэ зэнэкъокъухэр республикэм щызэхэщытхы. «Я XIX-рэ ллэшлэгъум щылэгъэ Кавказ заом хэклодагъэхэр агу кызыщагъэкълыжырэ мафэр —

зэгурыланыгъэм и Маф» зыфи-лорэ темэмкълэ сочинение анахъ дэгъу зытхыштхэм яреспубликэ зэнэкъокъу еджаплэхэм ащы-клошт. Адыгэхэм тарихъ гъо-гоу къаклугъэм фэгъэхыгъэ дү-нэе шлэныгъэ-практическэ кон-ференцием игъэхъазырыни фежъагъэх.

Мы аужырэ илэсэхэм хаб-зэ зэрэхъугъэу, Кавказ заом иллыхъужьхэр агу кызыща-гъэкълыжырэ пчыхъэзэхъахэр республикэм лъэпкъ культурэм-кълэ и Гупчэ зэхэщэ. Жьоныгуа-клэм и 21-м ар Адыгэкълалэ щыклоштэу, — кыщалауагъ Адыгэ Республикэм лъэпкъ лфохэмкълэ, лэклэб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырлэ зэлхы-ныгъэхэмкълэ ыкли къэбар жъу-гъэм иамалхэмкълэ и Комитет.

Кавказ заор заухыгъэр илэ-си 150-рэ зэрэхъурэм фэгъэ-хыгъэ лфотхъабзэхэр респу-бликэм имуниципальнэ образо-вание пстэуми ащыклоштхы.

Адыгэ Республикэм лфолэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкълэ и Министерствэ щылажъэхэрэр лъэшэу гухэкълэ ащыхъоу мини-стерствэм испециалист шъхъалэу Цыплынэ Жанетэ Сыхъат-бый ыпхъум фэтхъаусыхэх ятэ идунай зэрихъожыгъэм фэшл.

ТЕКЮНЫГЪЭМ ИЯ 69-рэ ИЛЪЭС ФЭГЪЭХЫГЪЭ ЗЭХАХЪЭХЭР

Мыекъуапэ щыригъажы...

Полковник шъуашэр зыщыгъэу Михаил Богомолыыр тинэлуас. Нэгущылоу ар цыфмэ ахэт. Къызыщытхъужьырэп. Фашист техахэм язэхэкъутэн лыхъужьэу хэлэжъагъ. Мыекъуапэ щибуби, я 9-рэ дивизион исатыр хэтэу Прагэ нэсыгъ.

— Текюныгъэм и Мафэ 1945-рэ илээсым жьоныгуаклэм и 9-м Прагэ щызгэмэфэкыгъ, — къелуатэ Михаил Богомолым. — Цыф лъапкэ зэфэшъафхэр дивизион щызэ-луклэщтыгъэх. Ахэр нибджэгъу

Дзэклोल шхаплэр агу рехьы

Мыекъуапэ изыгъэпсэфыплэ къэлэ парк «Дзэ-клोलым ишхал» зыфилу кыщызэлуахыгъэм Хэгъэгу зоошхом иветеранхэм къащублагъэу сабийхэм анэсыжъэу щытлэгъугъэх. Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан зэхахъэм кызырэщилуагъэу, мэфэкышхом лэужхэр зэфицагъэх.

Орденхэр, медальхэр абгъэхэм къахэжы-уклыхэу Хэгъэгу зоошхом, ти Улэшыгъэ Клуа-члэхэм, нэмык кылыкхуэхэм яветеранхэр зэлуклагъэх. Дзэклोल ланэу къафызэлуахыгъэм зэо илээс къинхэр анэгъу иклэрыклэу къыклегъэуцожьых.

моловым. — Ныбжыкхэм шлэж зэралэр, тызэрагъэла-плэрэр ащ къегъэлагъо.

Дзэклोल шъуашэхэр ащыгъэу бзылфыгъэхэри хульфыгъэхэри тэлэгъух. М. Сердюк, А. Фролов, Н. Нестеренкэм «Дзэклोल пщэрыхъаплэм» уасэ фашы. Илээс къэс щызэлуклэх, патриотическэ орэдхэр къалох.

Иван Триценкер хылыгъэу сымадж. Курэжыем исэу ар илахылхэм шхаплэм къащэгъ. Къэбарэу зэхихыштым дэгулэ. Мыекъуапэ иадминистрация ипащэу Александр Наролиныр ветеранхэм гушылэгъу афэхуыгъ. Шхаплэм къэклогъэ зэоллэхэм ягупшысэхэм ядэлугъ.

Ансамблэу «Казачатэм», нэмыкхэм къалорэ орэдхэр шхаплэм щэлух. Зэо илээсхэр кы-

зэзынэклыгъэ ветеранхэр кытэ-лэлугъэх тиреспубликэ и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан зэрэфэразэхэр гъэзетымкли къэтонэу.

Орэдым зелэты, къашъом...

Мэфэклыр тиартистхэм къагъэбаигъ. Къалэм ипарк дэхъаплэ Мыекъуапэ иклэеджаклохэр зыхэт ансамблэхэм орэдхэр къыщалуагъэх, лъапкэ къашъохэр къыщашыгъэх. «Мыекъуапэ инэфыльэхэм», «Казачатэм», искусствэхэмклэ еджаплэхэм якупхэм якъашъохэм цыфыбэ япллыгъ, яорэдхэри агу рыхыгъэх.

гъэ хагъахъо, шлэж ялэу щылэ-ныгъэм хэхъанхэмклэ амалы-шлухэр агъотых.

Пчыхъэм концертэу къатыгъэм эстрадэм иартистхэр хэлэжъагъэх. Сыхъатыр 10 мыхъу-пэзэ шэо зэфэшъафхэмклэ огур къагъэдэхъагъ. Мэшлотхэм паркыр кызылэпэгъэнэфыгъ. Ащ ежэу нэбгырэ шъэ пчъагъэ паркым къэклогъагъ. Яшхъаны-гупчэхэм къарыплыхуэу огум къыщышлэтырэ мэшлотхэм япллыгъэхэм мэфэклым гушхоньгъэ хагъотагъ.

САХЫДЭКЪО
Нурбий.

Сурэтхэр зэхахъэхэм къащытырахыгъэх.

зэфэхуэхуэ, лулхъэр зэфаго-щэу бэрэ сырихылагъ. Адыгейм и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан, заом иветеранхэр, нэмык кылыкхушлэхэр непэ зэрэслэгъугъэхэм лъэшэу сигъэ-гушлуагъ.

2013-рэ илээсым мыщ фэдэ зэхахъэу къэлэ паркым щыклуа-гъэм М. Богомолыыр хэлэжъагъ. Текюныгъэм и Мафэ сурэтэу тырахыгъагъэр илээс тешлагъэу къыратыжыгъ.

— Ащ фэдэ шлухъафтынхэм уагъэгущо, — ело М. Бого-

Зэдэгущылэгъу гъэшлэгъонхэр

Ти Улэшыгъэ Клуа-члэхэм, нэмык кылыкхуэхэм яветеранхэу Цыклушэу Аслъан, Тхьагъэ-псэу Мурат, Шъэуапцэкъо Сэфэр, Петр Асеевыр, фэшъафхэр дзэклोल ланэм клэпырысхэу ягукъэклыжхэр къызэфалуатэщтыгъэх. Уядэлунклэ гъэшлэгъон къодыеп. Заомрэ мамыр щылакэмрэ зэрагъапшэ, шлэжыр агъэлаплэ.

ТАРИХЪЫМРЭ ЩЫЛЭНЫГЪЭМРЭ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо орэдыло-къэшъокло ансамблэу «Ислъамыер» жьоныгуаклэм и 9-м Волгоград щылагъ. Текюныгъэм ия 69-рэ илээс фэгъэхыгъэ мэфэклэ концертэу Волгоград ипчэгъу хэхыгъэу «Шлэжым» щызэхахъагъэм хэлэжъагъ.

«Ислъамыер» Волгоград щашлэ

Тиреспубликэ хэгъэгу клоцлофхэмклэ и Министерствэ иветеранхэмрэ «Ислъамыер» Волгоград рагъэблэгъагъэх. Адыгейм икыгъэ купым хэтыгъэх АР-м и Премьер-министрэ игуадзэу Наталья Широковар, нэмык хэбзэ кылыкхушлэхэр.

— Пчыхъээзэхэхэм нэбгырэ мин пчъагъ хэлэжъагъэр, — къытилуагъ Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артисткэу Агъыржэнэкъо Саньет. — Хэгъэгу зоошхом иветеранхэу фашист техахэм язэхэкъутэнклэ лыхъужьыныгъэ зезыхъагъэхэр, дзэм икылыкхушлэхэр, заом ыкыб щылэхэу Текюныгъэм и Мафэ къэзыгъэблэгъа-

гъэхэр, ныбжыкхэхэр бэ хуэхэу мэфэклэ зэхахъэм щытлэгъугъэх.

Пчэгоу «Шлэжым» щыклогъэ концертышхор «Ислъамыер» зэфишлыжыгъ. Адыгэ орэдхэу тиартистхэм къалуагъэхэр, композиторэу Нэхэе Аслъан зэригъэфэгъэ лъапкэ мэкъамэхэр щыжынчыгъэх.

Волгоград хэкум адыгэ мэкъамэр шагъэлэплагъ, бысымхэр «Ислъамыер» бэрэ лэгъу къыфитеуагъэх, джыри едэлухэ зэралоигъор тиартистхэм къаралуагъ.

Сурэтым итыр: «Ислъамыер» иорэдылохэр концертим хэлажъэх.

Ищыклагъа Урысыем Конституциер зэблихъунэу?

Аужырэ илээсхэм, гъэзет-хэми, телевидениеми, нэмыкырэ зэлүклэ зэфэшхьафхэми, Урысыем иунэшхо шъхалэ зэблэхуэгъэн фаеу зылъытэхэрэр бэрэ ащызэдаохэу зэхэлхышт. Урагъэгупшысэуи щысэхэр къахых. Президентым, Правительствэм, Къэралыгъо Думэм, Федерацием и Совет язэфыщытыклэхэр нахъ гъэунафэгъэхэу гъэпсыгъэнхэм, чыплэ гъэлорышлэплэмэ ямэхъанэ зыкыгъэлэтыгъэным, хэгъэгум ихэхъоныгъэхэр зэтэзылэжэрэ чыплэхэр зэблэхуэгъэнхэм, цыфыр хабзэм зэрэфыщытын фæе гъэсэлпэагъор (идеологиер) теубытагъэу шыгъэунафэгъэнэу, ащ нэмыкхэри хэгъэхъэгъэнхэ фаеу альытэ. Парламент Конституцие шыгъэным клэдэхуэрэри чыплэх.

Ащ узыфежхэрэм, хэгъэгур зезыщэрэ кутамэмэ язэфыщытыклэ ухэлэзыхъан фаеу уешы, ахэм адэлэжхэшт цыф пчъагъэм лъэшэу хэхъон зэриплэхыштым урегъэгупшысэ. Непэ, сьд фэдизэу кыными, Президентэу хэгъэгум илэм а пстэуми амал къафегъоты къэралыгъом зегурыланыгъэ илээу гъэцэкклэо кыулыкъоу илэхэмрэ плуныгъэгъэсэныгъэм пылхэмрэ цыф жьугъэхэр ахэцагъэхэу идеологиеу илээр зэчимыгъакъоу зэрицэнхэ елэхыкы.

Арэу щытми, упчлэхэр зэпыухэрэп. Анахъэу зыщызэшлуанэхэрэ цыфым къэралыгъом еплъыклэу фырилэшт идеологиер егъэзыгъэклэ е хэбзэ-унашъоклэ ебгъэштэн уфимытэу, ащклэ пшъэдэкълэж ебгъэхы мыхъунэу Конституцием ия 13-рэ статья кызыщилорэр ары. Еджэплэгъэсаплэу тилэхэмрэ зэфэшхьаф партиеу хэгъэгум итхэм ащыц зырызхэмрэ ащ зытыра-

гъаклээ ялофшлэн кыкырагъэчы, идеологии гъэнэфагъэ цыфмэ ахэмылхъэу, плуныгъэгъэсэныгъэ лофыр хэмытэу ебгъэджэ кыдыехэмэ хъунэу зылытэхэрэр къахэкълых. Гухэлъэу ялэри гъэнэфагъэ — хэгъэгур зезыщэрэ партие шъхалэм ылапсэ гъэсысыгъэныр, зегурымыланыгъэр азыфагу кыильхэгъэныр ары. Джарэу зэрэщытэ, а партие жьугъэхэм ягухэлхэр, сьд фэдизэу зэтэклэхэми, узэрыс хэгъэгур шу умылэгъуми хъунэу зымы кыуилоштэп. Арэуи щымытымэ хэгъэгур чыраклоу зыгорэм кыфэнэшт. Ащклэ тэ тыхэгъэу лэшлэгъу пчъагъэм кынэу зыхэтэгъэмрэ пэкклэлыгъэмрэ щысэу къахэлхын плъэкълэштыр маклэп. Гуфалпъэу уелпызэ тэрзэу уеджэмэ, мы лофым иджеуап Урысые Конституцием истатьяхэм къахэогъуатэ. Конституцием ипэублэ гушылэхэр мырзуштэу кырегъажьэх «...Урысые къэралыгъом ишъафитыныгъэрэ изэфэныгъэрэ ыгъэпытэхэзэ, лэшлэгъу пчъагъэмэ ахэм лъапсэ афэзышыгъэхэр егъэлаплэх. Хэгъэгур шу плъэгъоу шъхъафлэ фэлшынымрэ шъыпкъагъэр ыкли хьалэлэыгъэр шэн-хэбзэ шъхъалэу тилэнхэу кытфэзыгъэнагъэхэмрэ уасэ афешы». А гушылэ лъаплэхэм хэгъэгум гъэсэлпэагъоу зэрихьэрэр дэгъоу къагъэлъагъо. Ахэр унагъом кыщечъэхэш, цыфым гъашлэр зэпечыфклэ ахэгъахъо, клэн шъхъалэу илфы-

гъэми къафегъэнэжы. А пстэури икыоу зэхэзымышлэрэр хэгъэгу шъхъафэу, шэн-хэбзэ гъэнэфагъэрэ шъхъафитныгъэрэ илэхэу шылэн ылэхыштытэп. Ар кыбгурымылоу уишыпкъэу удэмылэжхэныр тэрзэп.

Хэтрэ цыфэу хэгъэгум исыр тыдэ шылажъэми, мы лофым илахъэу хэлъыр гуетыныгъэ фырилэу ыгъэцэклэн фае. Клэлэгъаджэу шлэныгъэрэ гъэсэныгъэрэ зыготыгъэм уригъэджэ кыдыеу щымытэу, а дэхэгъэ пстэуми сабыир ыгъэгъушхо афигъэсэн, афиплун фае. Къэралыгъом Законкылау кыдыгъэкыгъэри ары зыфэгъэхыгъэр. Джащ фэдэу лофшлэпэхэми пащэу алугъэм япшэрылхэр зэрехъанхэ фае. Къэсэгъэзэжышъ, а къэбзэгъэ лъэгаплэмэ анэмысыгъэхэр егъашлэми илофклэ

агъэлэплэштхэп, хэгъэгуми цлэрыло шыхуштхэп. А пстэури гъэсэлпэагъом изы кутамэх. Тэри теджэ зэхъум клэлэгъаджэмэ кытфалуатэрэм нэмыклэу зэдгъэшлэрэ пкыгъомэ афэгъэхыгъэу тхылъэу шылэмэ тяджэжыныу кытфэгъэпытэщыгъ. Сыда плэмэ тхылъыр зыфэгъэхыгъэ цыфым нэмыклэу тыригъэплъыжыштыгъ, уасэ фэтшынымыклэ псынклэ кытчыхуужыштыгъ, нахышлур кыхэтхыштыгъ.

Шлэныгъэ гъотыплэу тилэхэм ащылэжхэрэ клэлэгъаджэмэ мы лофыр гъэлэшыгъэнымыклэ амалышлур ащылэклэтых. Цыфхэр зэфэмыблхэу, динымкли, лъапкъ зэфыщытыклэмкли зегурылохэу псэунхэм альапсэ еджаплэхэм къащэжэ. Тэ тилэхъани ащ мэхъанэшхо щыратыштыгъ, Конституциер ушъафыгъэу еджаплэхэм ащызэдгъашлэштхыгъ. Дэгъугъэ непи еджаплэмэ ар ачлэлэхъажыгъэу, Конституцием имэхъанэрэ хэдын лофым игъэпсыклэрэ, цыфым фитыныгъэу, шъафитыныгъэу илэхэмрэ политическэ партиеу шылэхэр зыфэдэхэмрэ сабийхэм кыафалуатэщыгъэмэ.

Гъэсэлпэагъоу уихэгъэу шу плъэгъуным фэлэжхэрэ пстэури зезыхьэрэ, цыфзэхэцагъэхэу, динзэхэцагъэхэу, партиезэхэцагъэхэу, нэмыкхэуи орэхъу, къэралыгъом илэхэм хабзэм лъытэныгъэ афишлышт, лэпылгъуи афэхушт. Мы лофым фэгъэхыгъэу Валдай шылэгъэ

зэлүклэшхом щалуагъэм демыгъэштэн плъэкълэп. Урысые къэралыгъом Конституцияклэп ищыклагъэр, ащ ищыклагъэр хэхъо езыгъэшлын, зезыгъэлэтын, зыгъэпытэн зылыэкълэшт лофхэр зэрихъанхэр ары.

Нахыжъмэ я Советэу Адыгэ Республикэм илэм а гупшысэм дырегъаштэ. Хэгъэгум илэжъаплэхэм, илофшлэпэхэм бгъу пстэумкли технологиие фэдэр алэклэлыхъагъэу икларыклэу индустриализациер шышыжыгъэн фае. Мэкъу-мэщым зыкыгъэлэтыжыгъэу, мылкъумкли гъомылапхъэмкли зымы темыпхыгъэу зыдгъэпсыжынын фае. Джащ фэдэ гъэсэлпэагъом цыфхэр зэфыщэщытх, зегуригъэлэштх, зы шышыштых.

Лэклэб къэралыгъом щыпсэурэмэ зэрыс хэгъэгум еплъыклэу фырилэр кыбгурагъалоу мырзуштэу кылоу зэхэлхышт «Сьд пшлэштх, дэими дэгъуми ар сэ сыхэгъэу». Тэ тыхэгъэу гушылэжъэу щызэрэхъэ «Хэ-кужым ит лугъом унэ щыришлурэп». А пстэуми тилэжыгъэр япхыгъ, тыкызышыхуэгъэ чыплэхэр, тыкызышыфыгъэ тынэтэ-хэр, тилэпкъэгъухэр, тилысэхэр, тыхышлэхэр... Етлани Конституцием ия 59-рэ статья мырзуштэу итхэгъэ: «Уихэгъэу кыууухъумэныр хэтрэ цыфкли къэрарэу, унэшхо шъхъалэу щыт». Ушлэклэн умылэхыныу къэралыгъом идеологии шъхъалэу илэр ащи кыгъэлъагъо. Нахыжъмэ зэралытэрэмкли, Конституциеу Урысые къэралыгъом илэр зигугъу кытшыгъэ пстэуми, уахътэми икыоу адистэу гъэпсыгъэ.

Адыгэ Республикэм нахыжъ упчлэжъаглоу илэм я Совет итхъаматэу ГЪУКЛЭП Нурбий.

Хэгъэгу кюцлэ иофхэмклиз министрствэм къеты

Еджэплэ-интернатым клогъагъэх

АР-м хэгъэгу кюцлэ иофхэмклиз и Министерствэ клэщакло зыфэхуэгъэ иофтхъабзэ Адыгэ республикэ еджэплэ-интернатэу Хьакурынэхъаблэ дэтым джырэблагъэ щыкылагъ. Оперативнэ-пэшлорыгъэш иофтхъабзэу «Зихэхъогъу» зыфилорэм кыхиуытэу ар зэхэцагъ. Интернатим члэс зихэхъогъухэм алукагъэх клэлэцыкълэхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмклиз АР-м иуполномоченнэу Александр Ивашинер, Общественнэ советэу министрствэм щызэхэцагъэм иллыкълэхэу Светлана Дорошенкер, Мыекыуапэ ыкли Адыгеим я Епархия ипротоиерееу Александр, хэгъэгу кюцлэ иофхэмклиз Министерствэм илофшлэхэр.

Зыныбжэ имыкыгъэхэм бзэджэшлагъэ зэрэхъэмэ зэрарэу къафыхьэрэм, ящылэныгъэ зэрэзэщигъакъорэм, загъэбылэу интернатир абгынэ зэрэмыхъуштым, еджаплэр къаухэу язакъоу псэунхэ фаеу зыхуыклэ кыныгъохэр зэрэзэпачын фае-хэм, нэмыкхэм афэгъэхыгъэ зэдэгущылэгъухэр ахэм адашлэгъэх. Анахыбэу зызфагъэзагъэр еджаплэр мыгъэ къэзыухыхэрэр ары.

Нэужым зихэхъогъу пэпчэ зыгъэгумэ-кырэм ежъ ышъхъэклиз изакъоу адытегушылэнэу, упчлэхэмкли зафигъэзэнэу амал илагъ.

«Онджэкъымыи» щылагъэх

иофтхъабзэу «Зихэхъогъу» зыфилорэм

кыхиуытэу Адыгеим хэгъэгу кюцлэ иофхэмклиз и Министерствэ иллыкълэхэр поселкэу Каменноостскэм дэт социальнэ ыгыплэу «Онджэкъ» зыфилорэми щылагъэх. А зэлүклэгъур Хэгъэгу зэошхор зауыхыгъэр илээс 69-рэ зэрэхъурэм ипэгъоклэу зэхэцагъ. Ащ члэс клэлэцыкълэхэм алукагъэх Общественнэ советым иллыкълэу, отставкэм шылэ контр-адмиралэу Тхьагъэпсэу Мэджыдэ, ОМОН-м ипащэ игуадзэу Шьоджэ Налбий, участковэ уполномоченнэхэм ялофшлэн изэхэцэн ыкли зыныбжэ имыкыгъэхэм ялофхэм афэгъэзэгъэ отделым ипащэу Андрей Федосеевыр, нэмыкхэр.

Хэгъэгу зэошхом хэлэжъагъэхэм лыхъужыныгъэу зэрэхъагъэр ахэм кылагъ, щысэхэр къафахыгъэх.

Ышъхъэклиз

защигъэгъозагъ

Адыгеим иполицие иотряд илээсыбэ хуэгъэу Чэчэн Республикэм ипсэуплэу Замай-Юрт зыфилорэм кыулыкъу щехы. Подразделение зэфэшхъафхэм якъулыкъушлэхэр зыхэхъэгъэ отрядэу мы уахътэм ащ цылэр мэзипллы хушт кызытыр. АР-м хэгъэгу кюцлэ иофхэмклиз иминистрэу Александр Речицкэр зипэцэ куп Адыгеим икли отрядыр зыдэшылэм джырэблагъэ клогъагъ. Министрэм игъусагъэх кадрэхэм ягъэ-лорышлэнклиз ащ игуадзэу Сергей Подлякиныр, къэбархэмклиз ыкли общественнэ зэпхыныгъэхэмклиз отделым ипащэу Гьомлэшк Байзэт ыкли Общественнэ советэу министрствэм щызэхэцагъэм хэтэу Елена Космачевар.

Александр Речицкэм апэрэ мэфэ дэдэм отрядым хэтхэм псэуклиз амалэу ялэхэм, зэрагъашхэхэрэм, яухъа-зырыныгъэ, зэхъоклыныгъэу къэхъурэм зэрэпэгъоклыхэрэм защигъэгъозагъ, клэух зэфэхысыжыхэр кызешлэхэм, якъулыкъу зэрэхъырым зэригъэразэрэм кыкылигъэтхыгъ. Ащ ыужым, зэрихабзэу, ар отрядым кыулыкъу зыщыхырэ псэуплэм иадминистрацие ипащэ лүклагъ. Джащ фэдэу Чэчэным кыулыкъушлэ агъэклагъэу къэзымыгъэзэжыгъэхэм ацлэхэр зытетхэгъэ Шлэж пхэмбгъоу афагъэпсыгъэм къэгъагъэхэр клэлъыралыхъагъэх, кыулыкъу ыхызызэ зыпсэ зытыгъэхэм зы такыкырэ афэшлыгъагъэх.

Купэу кылагъэм отрядым ищыклагъэ оборудованиерэм гъомылапхъэхэмрэ афицагъэх, ялахылы-гупсэхэм къагъэхыгъэхэр аратыжыгъэх, министрэм ахъцэ шлухъафтынхэр афишлыгъэх.

Агу къагъэкълэжыгъэх

1998-рэ илээсым жьоныгуаклэм и 1-м гъогурыклэныр щынэгъончъэнымкли кыулыкъум инсепторэу Батмэн Хьаки-зэф, Теуцожь Руслэнэ, Гьомлэшк Нурдинэ ыкли Хьэклэо Джанхъот Тэхутэмыкыое районым ит поселкэу Инэм дэжэ кыулыкъу щахызызэ, ошлэ-дэмышлэу бзэджашлэхэр къатэбанэхэи, зэлэуцужыым щыфэхыгъэх. Илээс 16 хуэгъэу а мафэр Адыгеим иполициеклиз шыгъошлэжэ мафэ хуэгъэ. Илээс къэс жьоныгуаклэм и 1-м хэгъэгу кюцлэ иофхэмклиз Министерствэм ипащэхэмрэ илофшлэхэмрэ а чыплэм екылаплэх.

Мыгъи ащ фэдэу шыгъо иофтхъабзэу ащ щыкылагъэм хэлэжъагъэх АР-м хэгъэгу кюцлэ иофхэмклиз иминистрэу Александр Речицкэр, гъогурыклэныр щынэгъончъэнымкли и Гъэлорышлэплэ ипащэу Александр Курпас, кыулыкъум хэтхэм иоф адэшлэгъэнымкли гъэлорышлэплэм ипащэу Александр Ермиловыр, хэгъэгу кюцлэ иофхэмклиз кыулыкъухэм яветеранхэм я Совет итхъаматэу Хьутыжэ Азмэт, Тэхутэмыкыое районымкли отделым ипащэхэр, илофшлэхэр. Джащ фэдэу район администрацием, дин гъэлорышлэплэхэм яллыкълэхэри иофтхъабзэм хэлэжъагъэх.

Пстэумэ апэу кыулыкъушлэу фэхыгъэхэм зы такыкырэ афэшлыгъагъэх. Зэхэхэм хэлэжъагъэхэр кызыдэгущылэхэм ыуж Шлэж пхэмбгъоу афагъэпсыгъэм къэгъагъэхэр клэлъыралыхъагъэх.

Ишлуагъэ аримыгъэкӀын ылъэкӀыгъэп

Илъэс 28-рэ тешлагъ Чер-
нобыль иатомнэ электростанция
кызыюгъагъэм. Адыгеим щыщ
нэбгырэ 800-м нахьыбэ мы
тхьамыклагъом идэгъэзыжын
хэлэжъагъ, лыхужьыныгъэ щы-
зэрахъагъ. Амылэгуэрэ пийм
— радиацион пэуцужьыгъэхэм
яшлуагъэкӀэ, зэрарэу ащ кы-
хьын ылъэкӀыштыгъэр бэкӀэ
нахь макӀэ хуьгъагъэ.

Чернобыль 1986-рэ илъэсым
кышыхуьгъэ тхьамыклагъор зы-
пкышъолкӀэ зыщэчыгъэхэм, зи-

псауныгъэкӀэ зэхэзышлагъэхэм
ащыщ Аульэ Руслъани. Илъэс
38-рэ зыныбжъ кӀалэм ышӀэ-
щтыгъ ащ укӀоныр псауныгъэм-
кӀэ зэрэщынагъор. Непэ фэдэу
къешӀэжъы 1987-рэ илъэсым
ишышхьэлэу мазэ Чернобыль
зэрэклогъагъэр.

— Чыплэм тызынэсым псэ-
олъэ зэхэкӀутагъэр ары нэм
кыкӀидзэщтыгъэр, — кытфе-
луатэ ащ. — Тыкызыдэклагъэм
имашӀо, ижъ, пкыгъоу тапэ
кыфэхэрэм зэкӀэми цыфым

зэрарэу кырахын альэкӀыштыр
зыфэдизыр тшӀэщтыгъэти, сыд
фэдэ пшӀэрыл кытфагъэу-
цугъэми ар зерифэшъуашэу зэ-
шӀотхыштыгъ. Станцием ияплӀэ-
нэрэ блок кызыуагъэм илъэс
тешӀэгагъ сэ сызэкӀом. Мэзи-
тлум кхьхуэр ащ сышӀылагъ.
Топхэр а чыплэм кышыхуьгъэм

щтыгъэхэми, щэхэр щымышъуи-
щтыгъэхэми, нэбгырэ миллион
пчӀагъэм ягъашӀэ ащ ыгъэкӀэ-
кӀыгъ. Зызыщыбгъэпсэфышты, узэ-
рысышты чыплӀэхэр кыабзэу пы-
гынхэм мэхъанэ зэрилэр тэ-
шӀэти, ащ лъэшэу тыналэ тетыгъ.

Цыф гъэшӀэгъонэу, ишэн пы-
тэу кычӀэкӀыгъ Аульэ Рус-
лъан. Чернобыль зэрэщылагъэ
мафэхэр, мазэхэр нахь макӀэрэ
ыгу кызыэрэкӀыжыштыхэм ар
пыл. Илъэс пчӀагъэрэ ищытху
аригъалоуэ лоф ышӀагъ. Илъэс
пчӀагъэрэ сатыушхэм, пред-
принимательхэм яреспубликэ
профсоюз итхьамэтагъ, пшӀэ-
дэклӀыжъэу ыхьырэмкӀэ гъунэп-
кӀэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу
«Адыгэрегионгазым» иотдел ипа-
щэ игуадзэуи щытыгъ. Джы-
дэдэм ар пенсием щыл нахь
мышӀэми, зы чыплӀэ исэп, зы-
горэм фэгъэззэгъэ зэпыт.

Лыхужьыныгъэу Аульэ Рус-
лъан Чернобыль щызэрихъагъэм

ишыхъатых кыэралыгъом пшӀэ-
рылӀэу кыфишыхуьгъэр псэемы-
блэжъэу зэригъэцӀагъэм пае
щытху тхыл пчӀагъэу, рзэ-
ныгъэ тхылӀыбэу илэхэр. Ахэм
ащыщых дзэ частэу 47049-м
икомандир, Украинэм ипроф-
союзхэм яреспубликэ Совет и
Президиум, Белорусскэ ССР-м
и Наровлянскэ район Совет,
профсоюзхэм я Адыгэ хэку Со-
вет и Президиум кыфагъэ-
шъошэгъэ щытху тхылӀхэр.

Чернобыль иатом электро-
станции кышыхуьгъэ аварием
кыыхьыгъэ тхьамыклагъохэм
ядэгъэзыжын зэкӀэ хэлэжъа-
гъэхэм якыныгъо лахь альэ-
гъугъ. Ащ фэдэхуэ республи-
кэм непэ щыпсэурэр макӀэп.
Ахэм зэкӀэми ямэфэ гушлуа-
гъохэр нахьыбэнхуэ, щылэны-
гъэм идэхагъэ илъэсыбэрэ зэ-
хашӀэнэу, яунагъохэм яхъяр
альэгъунэу тафэлъало.

ПИАТЫКЪО Анет.

ТИГУМЭКИХЭР

Фабэр къэкӀо, гъэмафэр къэсы

*Гъэтхэ мэзитлур псэу чӀагъэ псынклӀэу. ХэпшыклӀэу
мафэм кыыхъуагъ, дунаири къэфэбагъ. Тидэ
уплъагъэми уц шхьонтӀэбзэ шъабзэу зызыштагъэм
нэр егъэгъушӀо. КӀымэфэ чыӀэ пырацэм, жьышхо,
жы шӀойхэм ауж, гум щиззэу хэти жьы кышӀэмэ
шӀоигъу, чыопсым джарзэу цыфхэр фзэзчыгъэх,
фэныкхьох.*

Ау мыщ фэдиз дунэе дахэм
изытет макӀэп зэлызгъахьэрэр:
зипчӀагъэ кӀэлъытэжыгъуае
хуьгъэ хъэхэр ыкӀи чэтыу бын
зэкӀэхэр лъэбэкӀу гупсэф
уамыгъэшыхъэу тидэки ти-
кӀалэ уапэ кышӀеукӀораех. «ПӀо
зэпытыгъэкӀи сыда ишлуагъэр,
лофыр зы чыплӀэ имыкощы-
кӀымэ», — ало зыгу елэжыгъэ
кӀэлэдэхсэм.

Джырэ уахътэм фэдэу цы-
фым ипсауныгъэ кӀелыхыпагъэу
— жи кӀи ярузыгъохэр зэхэ-
фыгъуаеу ыкӀи лӀэзгъунчэу
уахътэ шылагъэпштын. ШылакӀэр,
зымкӀэ, нахьышлу хуьгъэм фэд
— шхыни, щыгыни хъоих. Ау
шхынхэр, гъомылапхьэхэр дэ-
гъуха, дэйха?! Чыгум кышыху-
кӀырэ лъэпкыыр чыгъэшлу хи-

мием «ытхьэлагъэх», щыгыны-
бэми, ыпэкӀэ фэдэу, кышӀога-
тхьэу — басмэ, штапель зы-
фэпӀощтхуэ — жьыр ащызэкӀэ-
кӀэпщэу, шъабзэу, гуапэ хъоу
щылагъэхэр щылэжхэп. Дэнэ
е цы дэгъу дэдэхэри гъоты-
гъуаех. Арышъ, цыфым ышхи,
щыгъи кыфырагъашӀэ — агъэ-
сымаджэ. Узыгъохэм кхьахъо,
лӀзэгъур ары щымылэр.

Сабый, ныбжыкӀи, ныбжъ
зили аллергием, ащ кыыхэкӀырэ
гууз жьымыгъотым гъэтхэ-гъэ-
мэфэ уахътэм бэ ыгъэгумэкӀы-
рэр. Ахэм анахь кыагуаорэр,
хъэ е чэтыуц зэрилъасэр, кӀэл-
пщэн анахь умылӀэкӀырэ жьы
шӀоуе кӀапыкӀырэр ары. Анахь
гукъаор «аушъагъэм амыушъа-
гъэр ехы» ылоу пшысэм зэрэ-

хэлъэу, ежъ хъэ, чэтыу е нэ-
мыкӀ псэушхьэхэр зыкӀаигъэу,
унэм щызылыгъхэр зэрэмысы-
маджэхэрэр ары, ау ахэм апкӀ
кыкӀыкӀэ, нэмыкӀхэр япсауны-
гъэкӀэ мӀпщынэх. Унэ фэтэр
бгъозететхэм ащыпсэурэ цыф-
хэр арых анахъэу чыплӀэ кын
мы зэкӀэмкӀэ итхэр. Хъацэ-па-
цэхэр есэжыгъэхуэ шъхьаны-
гъулчӀэмкӀэ кыратэкъух, ащи
изакъоп, чэщырэ ячэтыухэр кы-
ратӀупщых ыкӀи ашӀоигъор зы-
щыфэе чыплӀэм щашӀэ, унэм
ппэ кыпщэикӀын умылӀэкӀы-
жъэу, аужыпкъэм, унэми кы-
релъасэ мэ лаер.

Хъэхэр арыхэмэ зигугъу кӀэс-
шырэр — унэм щалыгъхэр, ны-
лыжъхэм, хуьлфыгъэ-бзы-
лфыгъэхэм ягъусэхуэ, атель
кӀапсэр километрэ икӀыхъагъэу
зэпчӀэ-зэтетчыхъэш, тыди, тӀуа-
лэ кӀэмынэу, кызэхъаушлуае.

**Адэ фэбэ лъэхъаным са-
бийхуэ кырахышхэрэр ыкӀи
кӀэлэцыкӀоу кыратӀупщыхэ-
рэм хэти ягупшысэн фаер?**
ЦыкӀлум лӀпызыгъэр — джэ-
гуалы, шхыни кхьаштэжышъ,
ратыжы ыкӀи шӀоир зэкӀэ фэ-

кӀо. ЕтӀанэ мэсымаджэ. Унэшхо
щагъухэм хэкӀитэкъупӀэ зэпӀут-
хэр адэтхэми, нахьыбэр зэ-
ресагъэу мӀпсэу — зылуӀэ-
рэм зыфаер — полиэтилен ла-
мэккыжъ отэрыр, стӀекан, бэшэ-
рэбыжыехэр щычӀадзых. КӀэ-
бзэныгъэр нэбгырэ пӀпчъ хэ-
мылӀэу, кымыгъэгъунэмэ, уица-
гуи, уиурами, уикъали ныбжы
пфэгъэкъэбзэщтхэп. **Арышъ,
шӀпхъэнчӀагъэ зезыхьэрэ
пӀпчъ гъэпщынэгъэныр уна-
шъоу мыштагъэмэ хуьщтӀэп.**

**Сыда о уихъэ шӀой пае, нэ-
мыкӀым ипсауныгъэ, ыгу
изытет, етӀанэ лӀзэпкӀэ лые
зыкӀигъэкӀодын фаер?! Та-
пӀкӀэ, фэтэрыбэ унэ зэтет-
хэм хыи, чэтыуи ащыпӀы-
гъын уфитыгъэп. Мыдрэр,
дӀпкӀэ пӀпчъкӀэ, хъэ хъакъу
е чэтыуцӀэу мыухыжыыр
зэпымыоу кышӀэлэу, зыгъэ-
псэфыгъо кыуатырӀэп.**

БэмышӀэу адыгэ бзылфыгъэр
тхьаусыхагъэ:

— СипшӀэшӀэжые дэклагъэу
модрэ подъездым щӀпсэу, ау
сабий ышӀо зыхъагъэм кы-
щегъэжъагъэу хъэ-чэтыумэр

ышӀэчын ымылӀэкӀэу лӀаплӀэ ифи
тигъэгъулажыгъ, нэмыкӀ фэтэр
афэтыубытын тӀэлъш, ащи ар
дэдэхэр щылӀэщтхэба тӀо, кхьашӀэ
о пшӀэмэ хуьщтыр?

Мы гумэкӀыгъом нэбгырабэ
зӀлылыгъ, ау хэкӀыплӀэ горэ
зэрэщымылэр лофы. Псэушхъэ-
хэм хъацӀэ-пӀэцӀэ зэфэшхьаф-
хэр ахэсых. БамыкӀри ахэм
ахэсын ылӀэкӀышты, сыда пӀомэ
чылуэ цынаплӀэм бэрэ екӀухъэш,
ащ кычӀахырэ хъацӀэ-пӀацӀэхэр
кхьахӀпшӀлӀыкӀхуэ пӀӀэгъу-
щтых. Унэ фэтэр осапкӀэр мафэ
кӀэс кӀалэты, ау псэуӀкӀэ шап-
хъэу унэм илэн фаем лъып-
лӀи, ыгъэгумэкӀи щылӀэп. Унэ
тхьаматэхуэ хадзыгъэхэр джа
тхьапэ цыкӀоу осапкӀэр зэры-
тыр загощыкӀэ, лофышхо ашӀа-
гъэу мӀэгугъэх. Ау унэм ешӀы-
лӀэгъэн фэе фӀо-фашӀэхэми,
мышӀапхъэу чӀэхуьхьэхэрэми,
чӀэщ кӀэс ешӀо-ешӀхэ куо-хъау
зэпымыу хэтхэми, нэмыкӀ цы-
фым язэрар лъэшэу зэрэкӀырым
ыгъапэхэрӀэп. ДӀи непэ уплъэ-
кӀун кыулыкхуэм зерифэшъуа-
шэу лоф зэрамышӀлӀэжырэр.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

Илъэс 20 хъугъэ

Илъэс 20-кӀэ узэкӀлӀэбэжымымэ, Адыгэ
Республикэм щыпсэурэ цыф лъэпкӀ
зэфэшхьафхэм КъурӀаным лоф дашӀэ-
нэу амал ялэ зэхъум, къоджэ пчӀагъэмэ
къурӀан еджаӀэм ишӀэфхэр ащызэра-
гъашӀэхуэ рагъэжъагъ. Апэрэ кӀэлэ-
егъаджэхэр араб студент кӀэлаклӀэхуэ
Краснодар иапшӀэрэ еджӀлӀэ зэфэ-
шхьафхэм ачӀэхэр арыгъэх.

1994-рэ илъэсым игъатхэ Мухьаммад
Бакир тхьаумафэ пӀпчъ Краснодар кы-
кӀымэ, Пэнэжыкыуае кыаӀозэ, Къур-
Ӏаныр зэзыгъашӀэ зышӀоигъохэр ригъа-
джӀэщтыгъэх. КупӀэу ыугъоигъэм нэбгырэ
60 фэдиз хэтыгъ, сэри ахэм сачы-
щыгъ. Ау арапыбзэр дунаим бзэу тетымэ
аныхъ зэгъэшӀэгъуаеми ащыщэу кы-
чӀэкӀыгъ. Апэрэ илъэс еджӀгъум икӀлӀэху
кыным кымыгъэщтагъэу, арапыбзэм
изэгъэшӀлэн кӀуачӀэу илэр зэкӀэ езыхы-
лагъэу нэбгырэ 12 нылӀп кӀэнэгъа-
гъэр. Сэри сахэтэу илъэсиф еджӀгъур
кызэдэтӀыухыгъ. Купым медицинэм ило-

фышӀэхэр, кӀэлэегъаджэхэр, нэмыкӀ
лофышӀэхэр хэтыгъэх.

ШӀэныгъэ куу зэзыгъэгъотыгъэхуэ,
ар кӀэзыушыхъатырэ тхылӀхэр кызы-
ратыгъэхэри кытхэкӀыгъэх. Шъхьащы-
хуьжъ фэдэу мэхъуми сшӀэрӀэп, ау
сэрырэ Пэнэшъу Раисэрэ ащ фэдэ
тхылӀхэр кытфагъэшъошагъэх. Сурэтэу
текстым игъусэм ишӀульагъорэр ти-
кӀэлэегъаджэу Мухьаммад Бакир ин-
ститутэу зыщеджэрэр кыуухыгъэшъ,
купӀэу ригъэджагъэр зэрэфэгъушӀорэр кье-
гъэлагъо. Апэрэ сатырэм (сэмэгумкӀэ
кьебгъэжъэнышъ) БрантӀэ Нуриет, Зэ-
рамыку Гошсымэ, Хъот Къадырхъан,
Емыж Мусльимэт, Хьаджэбыекъо Тэма-
рэ, Цундышк Нуриет, Мухьаммад Бакир
ишӀхьэгъусэ кыгот, КӀыкӀ Нуриет,
Пэнэшъу Раисэ хэтых. ЯтӀонэрэ саты-
рэм сэмэгумкӀэ кьебгъажъэмэ, кыд-
еджагъэхуэ Зэрамыку Шамсэт, Сихъа-
джэко Иляс, Сэхътэрыекъо Гошпакъэ
щытых.

Тезыгъэджагъэхэри, сызеджагъэхэри,
езгъэджагъэхэри синыбджэгух. КъурӀан
еджэныр зедгъэжъагъэр илъэс 20 зэрэ-
хуэрэмкӀэ ахэм сафэгъушӀо, сарэгъушӀо.
ЩымылӀэжъмэ Тхьэм ягунахъ афегъэгъу.

Щыли, щымыли сафэлъало тидагъуат
Алахьым тфиштэнэу, ипсэпагъэ бэ-
гъуагъэу кыптитыжыныу, джэнэт лъаплӀэм
тышӀызӀэуигъэкӀэжыныу. Амин.

ЕМЫЖ Мусльимэт-хьаджэр.

Цыф гьашлэ пэпчъ гьэшлэгъон пчъагъэу зэхэлъ, ау шылэныгъэр гъунэнчъэу зилъаплэм игъашлэ дышъэпс егъэшъуагъэу пстэуми кьахэщы: имафэ, ичэщ, иилъэс пэпчъ лъэбэкъу пытэхэмклэ, гугъэ зафэклэ тхыхьагъэ: пкленчъэу зэрэщымылагъэр, илэпкъ, ихэку, илакьо, иунагъо, цыфхэр гъунэнчъэу зэрикласагъэхэр, зэрэхьалэлыгъэр, зэрэчаныгъэр, зэрэгушхуагъэр илэагъо тхьабзэ-тхыпхъэу кыитенэ. «Цыфышлугъ!» афалэ ащ фэдэхэм, сикъоджэгъу Хьамедэ ахэм ащыщ.

ЛЪЭГЪОШУ

Хьагундэкьо Хьамедэ Ахьмэд ыкьор жьоныгуаклэм и 5-м, 1939-рэ илээсым Грузи-ем кыышхьугъ, Шэуджэн райо-ным ит къуаджэу Мамхыгъэ шаплугъ, шалэжыгъ. Ащ итыгъ кыитепсагъэри, иощх игуапэ тезыхыгъэри, имэщ зыгъэшха-гъэри. Исабийгъо-клэлэгъу зы-тефэгъэ уахътэм еллытыгъэу къини, гушлуагъуи шаухьагъэп — зэхышлагъ. Ау сьд зэхъуи, игугъэ зэкыхьагъэп, имурад епцыхьыгъэп.

Хьамедэ пэсэ дэдэу усэ-ным зыритыгъагъ. Я 5-рэ клас-сым исыгъ адыгэ гуцылэм илэшлугъ, идэхагъэ гу зыль-тэм. Апэрэ усэ цыкхуагъэр джа-щыгъуым ытхыгъагъэх. Дунаим хэлъ фэбэгъэ мыухыжыгъэр, къэбзагъэр, шлугъэр зэхышлы-кыинхэмклэ анахъэу клалэм кыышхьэпагъэхэр ны-тыхэм ягъэпсыклэ-хабз, янэу Румэм ибзэлэшлугъ, ятэ итеубытэгъэ-пытагъ ыкхи клэлэгъэджэ дэгъу дэдэхэу Мамхыгъэ гурыт еджа-плэм сезыгъэджагъэхэр арых. Ленинград хэкум кыкхыгъагъэ Александр Иосифовна Самой-ленкэр ыкхи Иван Романович Бардабановыр. Клэлэгъэджэ дэгъугъэх. Къоджэ еджаплэм мыхэм драмкружокэу (театрэ студие шыпкбъэу) шызэхашагъа-гъэм шэч хэлъэл. Мы кружо-кым хэтыгъ ыкхи зыщигъэсэ-гъагъ режиссер цлэрылоу Тхьа-клумэщэ Налбий.

Хьамедэ къоджэ гурыт еджаплэр дэгъоу кыухыгъ, игъогупи Москва физзэнкыгъ. ГИТИС-м еджаклоуагъэ, ащ кыкхыгъагъэх искусствэм шышлугъэ лъэбэкъу гъэнфагъэ-хэр. Ныбджэгъуныгъэр ыухъу-мэу, шлэныгъэр шлокабылэу Хьамедэ хъупхьагъэ, псынклэу жъи, кхи ахэзагъэщыгъ. Пшы-гъупшэ мыхъуштыр икьуаджэу Мамхыгъэ щеджэзэ адыгэ къашъом, орэдым — лъэпкъ искусствэм ыгу зерафызэлуйхы-гъэр ары. 1957-рэ илээсым, Адыгеир Урысыем зыхъагъэр илээс 400 зэхъум, мэфэклы-шхоу Москва шызэхашагъагъэм я 10-рэ классым исыгъэ Хьа-медэ клоныр инасып кыыхы-гъагъ ыкхи ащ хэлэжыгъагъ. Ар клалэм ишылэныгъэкхлэ мэ-

хьанэ зилэ хьугъэ-шлэгъэ гушло-гуагъ, гугъэ иным кьежъаплэ ары фэхьугъэри.

ГИТИС-м щеджэзэ сценаэ лэпэлэсагъэм, артист шыклэ-хабзэхэм зафегъасэ, апэрэ рольхэр кыратых ыкхи кье-шых. Кином лъагъо фыхехы: фильмхэу «Нахаленок», «Фор-туна» рольхэр къащишлыгъ, ыужылоу «Неуловимые мсти-тели», «Новые приключения не-уловимых», «Адютант его пре-восходительства» зыфилохэрэм ягъэуцун кинорежиссер инэу С. В. Бондарчук, В. И. Азаро-вым ялэпылэгъоу хэлэжыгъ. Амал-къулайхэр кылэклэхьа-гъэх.

Хьагундэкьо Хьамедэ иады-гэ лъэпкъ фэгъэхыгъэ худо-жественнэ фильм тырихын ихысапэу зыгъэхьазырыштыгъ. Ар псынклэгъуагъэп. Игухэлъ гъэнфагъэ «Госкином» ихэб-зэ лофышлэхэм кыдырагъэ-штагъэп, пхырагъэкхыгъэп. Илээс 20 лэпэ-цыпэм Москва зыдэ-сыгъэ нэуж Хьагундэкьом зыкызызэпыригъази, ихэку кы-гъэзэжыгъ. Адыгэ лъэпкъ куль-турэм хахьо фишлэу Адыгэ хэку филармонием, лъэпкъ творче-ствэм и Унэ лоф ащешлэ. Ау ыгукхлэ гупсэфыштыгъэп, шло-игъуагъ джыри зы шылэныгъэ лъэныкыокхлэ зиушэтымэ. Джа-щыгъуым юридическэ факультетым члэхьажыи щеджагъ, кы-ухыгъ, иклэлэгъуым зыкхыопсы-щтыгъэ прокурор сэнэхьатыр ыкхи лэнатлэр зэригъэгъытыгъ. Ышлэрэм гуахъо хыгуауатэу илээсыбэрэ лоф ышлагъ Хьа-медэ, полковникицлэр кылэ-жыгъ. Иклэлэхэу Заури, Каз-беки юрист гъогур хахыгъ.

Хьамедэ ежъ кыгъэшлагъэм зэмизэщыгъэу, шымыгъупша-гъэу, зыфэшпыпкагъэр ады-гэ гуцылэ къабзэу гум ифабэкхлэ дытагъэр ухъумэгъэныр ары. Шылэныгъэр зэгъокхы хъурэп — ренэу зэблэхъу, зэхьокхы. Плэзэгъурэм, зэхэпхырэм, зэ-хапшлэрэм сыдигъуи гурышэ-гупшысэхэр уагъэшых. Ащ фэдиз уахътэм усэхэр зыкхи цыгъупшэу кыыхьыгъэп. Ахэр гудэчыгъо такыхьхэм ренэу игъусагъэх, ытхыштыгъэх. Арэу щытми, Хьамедэ зэрэусаклор кызынэфагъэр «**Аулъэ къуш-хьэм ишъэф**» зыфилорэ иапэрэ тхыль 2006-рэ илээсым кы-зыдэкхыр ары. Мы илээс дэ-дэм ар урысыбзэкхлэ «**Тайна Аутлевой горы**» ылоу кыыхы-

утыгъ. Ащ кыкхыгъагъэ уры-сыбзэкхлэ тхыгъэ поэтическэ сборникэу 2007-рэ илээсым кыдэкхыгъэу «**В моей душе никто не умирает**» зыфилорэ.

Хьамедэ (сэмэгумклэ апэрэ) игупсэхэм ахэс.

Ары, зыгу зэкхлэ клэзыгъэнчъэу ыштэн, ифэн зыльэкхыштыр цыф зэфэ хьалэлэу, хьаты-рыр, шлушлагъэр зыми хэзы-мыгъэкхыгъэу кызыгъэгъунэрэр ары. Иклэс усаклоу Хьагун-дэкьом Дунэешхор зэрэщытэу — ичэщи, инэфи, ичылыи, ифаби.

Сыди хэти фэхымэп, илэпк гьашлэр, фэсакыи шылэныгъэм, «цыфы» зыцлэр ыпсэ пишлэу, зэрэфэлъэкхлэу усаклом кьеухъу-мэ. Ыпсэ ифабэ хэти хэны ышлырэп, сыда ар зымыуасэр!

*Тхыдэжым укыисфыхэкхышъ,
Гуклэгъур о кысэоты,
Тятэжхэм уряунэжъ,
Сикъуаджэу, си Мамхыгъ!
Тыгъэр кыкыокхы оц пай,
Мазэу кыхьагъэр оуи,
Зэфагъэр о иудунай,
Сильаплэу, си Мамхыгъ! —*

кышчело усэу «**Си Мамхыгъ**». Усаклоу Хьагундэкьом ыгу бэ кыщеклохырэр: хэгъэгъу шлулэгъуи, лъэпкъ тарихъ лъа-чи, адыгэм итхыди, ежъ зы-щыц ллакьом кыырыкхуагъи, кьешлэклэгъэ ныкыльфыгъэ-хэмклэ илэ лэшлугъэ-фэбагъи, ыкьом ыкьо сабий дахэу, чыгдэчъ цыкхуагъ, Хьагундэкьо ллакьор лъызгъэкхлэщытм анэ-сыжыгъэ игупшысэ кыыригъэу-бытыгъ. А зэкхлэ лофшлэгъэху — гум пэкхыгъэ ыкхи пхыры-

кыгъэ гушыл.

Хьамедэ иусэ сатырхэр кы-гъэшлэгъэ илээсхэм ялэгъух, яшъогъух. Иклэлэгъу-ныбжы-клэгъум кыщегъэжыгъэу ищы-лэныгъэ гъэзэплэхэм ащызэхы-шлэгъэ пстэумэ ахэр атешы-кыгъэх, сурэт лупклэх, гъэшлэ пычыгъох. Джащ фэдэх усэ-хэу «**Сятэжъ плашъ**», «**Си-къуадж**», «**Москва сэкло**», «**Ныбджэгъу**» зыфилохэрэр.

Усаклом иапэрэ тхыльэу «Аулъэ къушхьэм ишъэф» ыкхи 2008-рэ илээсым «В моей душе никто не умирает» зы-филоу кыдыгъэкхыгъэм икьу

фэдизэу къащырилотыкхыгъ адыгэ лъэпкъэу кызыхьыгъэу зыщыщым шъхьэкхлэфэ-лэытэ-ныгъэу, гуклэгъу мыухыжыгъэу фырилэр. Адыгэ лъэпкъым ита-

*Мылыр зэпысклэу,
Псычъэгъо чылэм
Бланэу сыхэхъэ.
Хьасэхэр гьатхэм
Къэсэгъэшъокхышъ,
Къэгъэгъэ быныр
Къыпфипэсэчы,
Пчыхьэр псэлыхьоу
Уадэжъ кызыкхлэ,
Мазэу кыхьагъэм
Сыкыдэшэсы.
Апэрэ жьуагъор
Уадэжъ кьэсэхьышъ,
Гъэшлэрэ нэфэу
Уакокл кыисэлхъэ.
Уипсэлэ шабэ
Бынау тилэщтым
Иорэдышъоу
Усэм исэлхъэ.
Насыпэу тилэр
Тхьэм тфиухэсыгъэшъ,
Лэзэгъу уцэу
Къэтэгъэгъун.
Гуклэгъу шабэр
Тилэгъуныгъэу
Мэзэгъо чэщым
Тэ тыхэкхуагъэ.
(Усэу «**Мэзэгъо чэщым**»).*

Хьагундэкьо Хьамедэ ежъ Тхьэм кыырипэсыгъэ илээсхэр, гьашлэр шлуагъэ хэлъэу зы-гъэкхлэгъэ цыф шлагъу. Шылэ-ныгъэр зэрикласагъэм ищыс сэнэхьатыбэу илагъэр — **Хьа-медэ актерыгъ, режиссерыгъ, прокурорыгъ, усэкхуагъэ**. А лъэныкыо пэпчъ Мамхыгъэ къуаджэм иклэлэ плугъэу Хьа-медэ ыпсэ, ыгу ащыщ, ицы-фыгъэ хабзэ щыщ ахильхьагъ. Усаклоу Хьагундэкьом ады-гэ къашъор, адыгэ орэдыр зыпышынхэ цылагъэп, адыгэ пщынэри ыгъэбзэрабзэщыгъ. Ау а пстэумэ акхыжыгъэр иадыгабз, илэпкъ шэн-хабз, адыгэ гуцылэ пытэу ипкхыкхын умылэкхыштыр. Шылэныгъэр лъэшэу зыльэплэгъэ цыфэу ар зэрэщытыгъэр а пстэумэ къа-гъэнафэ. Гугъэ мыпшыжыгъэр кыготэу цылагъ Хьамедэ, имафэхэр нэфыгъэх, гупшысэ клэплагъэх. Хьагундэкьо Хьа-медэ ишылэныгъэ гъогур рып-лэжыгъэ, клэми чъэми, бэ гуп-шысэ-зэфэхьысыжыгъэу ышлы-щтыгъэхэр. Джащ фэдэ та-кыкхьхэм шъхьэм кыыридзагъ: Мамхыгъэ кыщегъэу «**Мос-фильм**» нэсыжыгъэр лъагъор зыфэллоштыр. Гукъэкхыжыгъэр зыльэпсэ тхылым итхын джа-щыгъуым ригъэжыгъ. Макхлэп Хьагундэкьом фэулохыгъэр — ышлэрэм илэшлугъэ сыдигъуи зэхышлэщыгъ. Гукъэкхыжыгъэ тхы-лэу «**От Мамхега до «Мос-фильма**» зыфилорэ ежъ уса-клом кыльпэгъужыныу хьугъэп, ау ыужыклэ кыдэкхыгъ, зы цыф гьашлэ илээужышлу ащ шыгъэуагъыгъ, кыщылотыкхыгъ, прозэкхлэ тхыгъэ. Мы дунаим кыитехьуагъэу мылэжыкхын шы-лэп, Хьамедэ ыныбжы илээс 71-рэ хъунклэ зы мазэ илэу идунай ыухыгъ. Ау цыфышлэм илэагъо хэкуагъэрэп, кыгъэ-нэгъэ лъэуж дахэр илфыгъэ-хэмкли, кыткхыжыгъэр лэуж-хэмкли къэкхлэшлэу. Хьагун-дэкьо Хьамедэ иусэ мэкъэ шъхьафитклэ ренэу кытхэтышты, джары усаклор кызыхьыгъэр (жьоныгуаклэм и 5, 1939-рэ илээс) илээс 75-рэ зэрэхьугъэр тчымыгъупшэныр, гъэшлоныгъэ етхэу ишлушлагъэ ыцлэ кье-тлоныр кызыхьыгъэр.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Цыфхэм Ioфшlапlэ ягъэгъотыгъэнымкlэ къэралыгъо къулыкъум и Гъэлорышlапlэ 2013-рэ илъэсым Ioфэу ышlагъэм ехьылlагъ

Г. С. ЦЫГАНКОВА.
Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм
юфшлантэ ягъэгъотыгъэнымкӀэ къэ-
ралыгъо къулыкӀум и Гъэлорышлантэ
ипаш.

ТЕКЛОНЫГЪЭМ ИЯ 69-рэ ИЛЪЭС ФЭГЪЭХЫГЪ

Хэлэжьяагъэр бэ

Теклоныгъэм ия 69-рэ илээс фэгъэхыгъэ спорт зэнэкьокъухэу тиреспубликэ щызэхащагъэмэ нэбгырабэ ахэлэжьяагъ. Мыекъуапэ иурам шъхьалэу Краснооктябрьскэм щаубли, студент-хэмрэ клэлэеджаклохэмрэ атлетикэ псынклэмклэ кълэм щызэнэкьокъугъэх.

— Илээс къэс мыщ фэдэ зэлүклэгъухэр тикъалэ щэклох, — кытылуагъ Мыекъуапэ физкультурэмклэ ыкли спортымклэ и Комитет итхьаматэу Сергей Двойниковым. — Ныбжыклэхэр сыдигъуи чанэу ахэлэжъэх.

Пхъапэр зэлэпахызэ Мыекъуапэ иурамхэм студентхэр къащычъагъэх. Адыгэ къралыгъо университетым иапэрэ командэ теклоныгъэр кыдихыгъ, ятлонэрэ командэр ятлонэрэ хъугъэ. Мыекъопэ къралыгъо технологическэ университетым истудентхэм ящэнэрэ чыплэр ахыгъ.

Гурыт техническэ еджаплэхэм язэнэкьокъуи гъэшлэгъоныгъэ. Адыгэ къралыгъо университетым и Мыекъопэ къралыгъо гуманитар техническэ колледж апэрэ чыплэр фагъэшъошагъ. Адыгэ клэлэгъэдже колледжым ятлонэрэ чыплэр ыхыгъ. Адыгэ Республикэм искусствэхэмклэ иколледж ящэнэрэ хъугъэ.

Гурыт еджаплэхэм язэлүклэгъухэм теклоныгъэр къащыдэзыхыщтыр къэшлэгъуаеу щытыгъ. Кълэм ия 3-рэ гурыт еджаплэ апэрэ, я 19-рэ лицейм ятлонэрэ, я 11-рэ еджаплэм я 3-рэ чыплэхэр ахыгъэх.

Хагъэунэфыкырэ чыплэхэр кыдамыхыгъэми, кълэм инэмыкырэ еджаплэхэми ухъазырыныгъэ дэгъу къагъэлэгъуагъ.

Сурэтхэм арытхэр: Адыгэ къралыгъо университетым икоманд, зэнэкьокъур кълэм щэкло.

ДЗЮДО

Спартакиадэм
зыфагъэхъазыры

Урысые Федерацием иныбжыклэхэм яя 3-рэ гъэмэфэ спартакиадэ зыфагъэхъазырэ, Къыблэ шъолырым дзюдомклэ изэнэкьокъу Ермэлхъаблэ щыкълуагъ. Адыгэ Республикэм щыц клэлэхэмрэ пшъашъэхэмрэ зэлүклэгъухэм ахэлэжьяагъэх.

Яонтэгъугъэхэм ялытыгъэу килограмм 60-м нэс къэзыщэчирэмэ якуп хэтыхэу финалым щызэбэныгъэх тиреспубликэ щаплугъэхэ Агамирян Маисрэ Дэху Азэматрэ. М. Агамирян апэрэ чыплэр кыдихыгъ. Маисэ янэ-ятэхэр спортышхом хэчагъэх. Ятэу Абрам дунаим самбэмклэ ичемпион, Урысыем спортымклэ изаслуженнэ мастер. Маисэ клэлэеджаклэ, сенаушыгъэ хэлъ, игъэхъагъэхэм зерахигъэхъоштым тицыхъэ телъ.

Даур Анзоррэ Лафышъэ Ислъамрэ, кг 73-рэ, финалым зыщызэбэнхэм А. Даурым

теклоныгъэр кыдихыгъ. Хъакурынэ Хъазрэт, кг 100, апэрэ чыплэр кыфагъэшъошагъ. Нэщамыкы Мурат, кг 100, ящэнэрэ хъугъэ.

Командэхэм язэнэкьокъу Адыгеим ихулыфыгъэ хэшыпыкыгъэ куп апэрэ чыплэр кыщыдихыгъ.

Пшъашъэхэм язэлүклэгъухэм Харцхаева Заянэ, кг 78-рэ, теклоныгъэр кыщыхыгъ. Тхъаклушынэ Каринэрэ, кг 48-рэ, Сусана Димоксянрэ, кг 70-рэ, ятлонэрэ хъугъэх, Юлия Ткаченкэм, кг 52-рэ, ящэнэрэ чыплэр кыфагъэшъошагъ.

Клэлэхэмрэ пшъашъэхэмрэ якомандэхэр зэрэбэнагъэхэр зызэфыхысыжъхэм, Краснодар краим апэрэ чыплэр ыхыгъ, Адыгеир ятлонэрэ хъугъэ. Типшъашъэхэм ящэнэрэ чыплэр кыдаыхыгъ.

Шышъхъэлум и 5 — 8-м Урысыем иклэху спартакиадэу Пензэ щыкълуштым апэрэ чыплэхэр кыдэзыхыгъэ бэнаклохэр хэлэжъэщтых.

ФЕСТИВАЛЭУ
«ТЕКЛОНЫГЪЭМ И ГЪАТХ»«Ащэмэзым»
шлұхъафтын
шъхьалэр
кыфагъэшъошагъ

«Теклоныгъэм и Гъатх» зыфилорэ фестивалэу Москва щыкълуагъэм Адыгеим икыгъэ ансамблэу «Ащэмэзым» «Гран-при» зыфилорэ шлұхъафтын шъхьалэр кыщыдихыгъ.

Адыгэ республикэ гимназием иклэлэеджаклохэр зыхэт фольклор ансамблэу «Ащэмэзым» ихудожественнэ пащэу А. Бастэм кызэрэтилуагъэу, фестивалым куп 200 фэдиз хэлэжьяагъ, темэхэм ялытыгъэу ахэр го-щыгъагъэх. Фольклор ансамблэхэм оредхэр кълуагъэх, фестивалым шыуджыгъэх. «Ащэмэзым» апэрэ чыплэр кыдихыгъэу зэхэщакломэ къэбар кълонщыгъ. Бэ тырамыгъашлэу ятлонэрэ къэбарэу тиеджаклохэм кълагъэлэсыгъэм нахь тигъэгъушлуагъ — «Ащэмэзым» Гран-при кыфагъэшъошагъ.

«Ащэмэзым» щытхъуцлэу кыдихыгъэмэ ахигъэхъонэу фэтэлэ.

АТЛЕТИКЭ ОНТЭГЪУР

Щылычым ебэны

Атлетикэ онтэгъумклэ Евразиём изэнэкьокъу Краснодар щыкълуагъ. Онтэгъугъэ зэфэшъаф зилэмэ якуп хэтэу Хъуажэ Юрэ штангэр бгъэгум телэтыкыгъэнымклэ иухъазырыныгъэ кыгъэлэгъуагъ.

Нарт шъаом штангэр бгъэгум тырилэтыкли, килограмм 275-рэ ылэтыгъ, дышъэ медалыр кыдихыгъ. Хъуажэ Юрэ дунаим щызэлэшлэ. Бгъэгум штангэр телэтыкыгъэнымклэ (жим штанги лежа) Европэм гъогогъуищэ, дунаим гъогогъуиплэ ячемпион. РСФСР-м изаслуженнэ тренерэу Хъуажэ Мэджидэ ипащэу зегъасэ, щылычым ебэнызэ, дунэе зэлүклэгъухэм ахэлэжъэн имурад.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТИЛЬ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр
ыкли кыдэзы-
гъэклэрэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкы
Юфхэмклэ, Ізкыб
къралхэм ащы-
псэурэ тилэп-
къэгъухэм адырлэ
зэпхыныгъэхэмклэ
ыкли къэбар
жъугъэм иамал-
хэмклэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

Редакциер
зыхъышлэр:

385000,
к. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иагъэрэ

гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшгъэдэкыжъ зы-
хырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын Юфхэмклэ,
телерадиокъэтын-
хэмклэ ыкли зэлъы-
Ізсыклэ амалхэмклэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлоры-
шланІ, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутыгъэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
к. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4000

Индексхэр

52161

52162

Зак. 1273

Хэутыным
узщыкълэтынэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
Зыщыкълэтынэу
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор

шъхьалэр
Дэргбэ Тимур

Редактор

шъхьалэм
иапэрэ гуадзэр

Мэщлэкъо
Сайд

Пшгъэдэкыжъ
зыхырэ
секретары
Нэпшлэкъу
Заур

